

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 05.051.002
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Махиня Світлана Олегівна, 1998 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2020 році Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», працює менеджером (управитель) у сфері надання інформації у ТЗОВ «РП ЕДВАЙС», м. Кам'янець-Подільський. Виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 05.051.002, утворена наказом Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», Міністерства освіти і науки України, м. Кам'янець-Подільський від 14.01.2025 № 14, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Цвігун Інна Анатоліївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Рецензентів – Чорнобай Лариса Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Печенюк Алла Петрівна - кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Офіційних опонентів – Зінчук Тетяна Олексіївна – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції Поліського національного університету.

Головня Олена Михайлівна – доктор економічних наук, професор кафедри бізнесу та сфери обслуговування Вінницького національного аграрного університету.

на засіданні 06 березня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня

доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки Махині Світлані Олегівні на підставі публічного захисту дисертації «Сільський туризм як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій» за спеціальністю 051 – Економіка.

Дисертацію виконано на кафедрі менеджменту, публічного управління та адміністрування Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», м. Кам'янець-Подільський.

Науковий керівник Бялковська Оксана Антонівна, доктор економічних наук, професор, проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженими Наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Основні результати дослідження, які характеризуються науковою новизною, полягають у такому:

удосконалено:

- концептуальні засади формування організаційно-економічного механізму стимулювання та підтримки суб'єктів сільського зеленого туризму визначено як систему методів, інструментів і заходів, спрямованих на активізацію підприємницької діяльності у сфері внутрішніх туристичних послуг. Впровадження такого механізму не лише сприятиме збільшенню внутрішніх туристичних потоків і створенню нових робочих місць для сільського населення із підвищенням їхньої продуктивності, але й забезпечить розширення інвестиційного потенціалу підприємств сільського зеленого туризму. У підсумку це стане підґрунтям для суттєвих змін у національній економіці та подолання кризових явищ сільських територій;

- методичні підходи до дослідження підприємництва у сфері сільського туризму, які включають визначення послідовності та змістовного наповнення етапів економічного аналізу, що забезпечує комплексне оцінювання стану, потенціалу та перспектив розвитку підприємницької діяльності у цій галузі.

набуло подальшого розвитку:

- трактування сутності сільського зеленого туризму як підприємницької діяльності та відпочинкового виду туризму, що зосереджений на сільських територіях і передбачає залучення майна та трудових ресурсів особистого селянського, підсобного або фермерського господарства, а також використання природного, культурного, етнографічного та соціального потенціалу регіону;

- положення щодо впровадження державних заходів підтримки підприємств сільського зеленого туризму як перспективного виду підприємницької діяльності в сільській місцевості, що акцентує увагу на важливості інтеграції цих заходів у національні, регіональні та місцеві програми розвитку;

- стратегічні напрями розвитку підприємств сільського туризму, які базуються на їхній основній ролі у розв'язанні соціально-економічних проблем сільських територій, включаючи поповнення бюджетів територіальних громад та сприянні диверсифікації місцевої економіки.

Здобувачка має 9 наукових публікацій за темою дисертації, 4 статті у наукових фахових виданнях України (категорія Б), 5 тез доповідей за матеріалами конференцій. Окремі з них:

1. *Поліщук С.О.* Проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні. (2022). Ефективна економіка. № 6. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/119>

2. *Махія С.О.* Європейський шлях розвитку сільського зеленого туризму: досвід для України. (2022). Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. № 2 (37). С. 79-84. URL: <http://pb.pdatu.edu.ua/>

3. *Махія С.О.* Сільський туризм як перспективний напрямок розвитку сільських територій. (2024). Агросвіт. № 14. С. 83-90. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.14.83>

Бялковська О. А., Махія С. О. Роль інфраструктури сільських територій у розвитку сільського зеленого туризму. (2024). Економіка та суспільство. No 67. С. 100-106. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-56>. (Особистий внесок здобувача: 022 друк.арк.: проаналізовано досвід ЄС щодо інфраструктурного забезпечення у сільській місцевості.)

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Голова разової спеціалізованої вченої ради Цвігун Інна Анатоліївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» позитивно оцінила дисертацію.

Рецензент Чорнобай Лариса Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Варто було б здійснити оцінку впливу сезонності на розвиток сільського туризму та сільських територій загалом.

2. Робота виграла б, якби здобувачка детальніше проаналізувала вплив розвитку туристичної галузі на екологічну ситуацію на сільських територіях.

3. Доцільно великі за обсягом таблиці розміщувати в додатках.

Рецензент Печенюк Алла Петрівна - кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

«Подільський державний університет» надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Роботу варто було би посилити динамікою економічної активності населення тих сільських територій, де активно розвивається сільський туризм.

2. У тексті дисертації зустрічаються окремі стилістичні та друкарські похибки, які потребують корегування.

Офіційний опонент Зінчук Тетяна Олексіївна – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції Поліського національного університету надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У п. 1.1 поряд із аналізом чинних Законів України та законопроектів у сфері сільського зеленого туризму (с. 33-34), доцільно було б детальніше обґрунтувати діючу систему оподаткування суб'єктів сільського туризму. Такий аналіз дозволив би глибше розкрити специфіку функціонування цього сектора економіки, зокрема, з огляду на податкові стимули або обмеження, які впливають на діяльність суб'єктів господарювання у сфері сільського туризму. Включення даної інформації сприяло б комплекснішому розумінню чинного правового регулювання, виявленню можливих прогалин у законодавстві, а також обґрунтуванню шляхів його вдосконалення в подальшому. Окрім цього, така деталізація дозволила б оцінити, наскільки чинна податкова система сприяє розвитку сільського зеленого туризму та стимулює підприємницьку активність у цій сфері, що є важливим для забезпечення сталого розвитку сільських територій.

2. У роботі дисертанткою проведено дослідження впливу сільського туризму на економічну активність сільського населення на матеріалах Хмельницької області (табл. 2.8), проте наведена інформація обмежується лише одним роком (2022), що дещо звужує можливості для оцінки динаміки змін та виявлення довгострокових тенденцій у розвитку сільського туризму. Доцільно було б здійснити аналіз у динаміці за останні декілька років, наприклад, за період 2018-2023 рр., що не лише б підвищило об'єктивність і достовірність проведеного дослідження, але й значно розширило його прикладне значення.

3. Автору дисертації варто було б зосередитися на позитивному та економічно ефективному для розвитку сільських територій світовому (європейському) досвіді організації, зокрема, туристичних кластерів у сфері сільського туризму (п. 3.1) та інших напрямках і прогресивних формах розвитку сільського туризму, включаючи такі питання, як дотаційна підтримка програм розвитку туристичної діяльності, засоби нівелювання кліматичних ризиків, диверсифікація туристичної діяльності з врахуванням Цілей сталого розвитку, логістичне забезпечення туристичних маршрутів, реклама туристичних послуг тощо. Зокрема, приклади європейської

організації в сфері сільського туризму значно б підсилило зміст дослідження та дозволило б екстраполювати теоретичні основи роботи з прикладним досвідом. Так, аналіз успішних моделей кластеризації міг би продемонструвати ефективні інструменти співпраці між суб'єктами господарювання, місцевими громадами, органами влади та громадськими організаціями, які можуть бути адаптовані до вітчизняних реалій.

4. Заслуговує на увагу сформований автором організаційно - економічний механізм підтримки та стимулювання сільського зеленого туризму в Україні (рис. 3.4, с. 201), де визначено результати функціонування механізму у вигляді економічних, соціальних і екологічних вигод. Водночас, у тексті відсутні напрями досягнення зазначеної вигоди, деталізація даних аспектів не лише підвищила б наукову цінність запропонованого механізму, але й дозволила б оцінити його потенціал у контексті сталого розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

Офіційний опонент Головня Олена Михайлівна – доктор економічних наук, професор кафедри бізнесу та сфери обслуговування Вінницького національного аграрного університету надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 2.2 дисертаційного дослідження здобувачем (на рис. 2.10) представлено динаміку зареєстрованих садиб сільського зеленого туризму, що є важливим показником розвитку даного напрямку діяльності. Проте слід зазначити, що в роботі відсутня інформація щодо кількості ліжкомісць, яка є ключовим параметром для оцінки потенційної місткості садиб та рівня їхньої готовності до обслуговування туристів. Наявність таких даних дозволила б більш комплексно оцінити розвиток сільського туризму, оскільки кількість садиб не завжди корелює з фактичними можливостями розміщення туристів. Аналіз динаміки ліжкомісць сприяв би глибшому розумінню тенденцій у сфері туристичних послуг, рівня завантаженості об'єктів та відповідності туристичного попиту існуючим пропозиціям.

2. Доцільним було б доповнення дисертаційного дослідження аналізом рентабельності ведення сільського зеленого туризму, хоча б на прикладі однієї садиби. Оцінка фінансових показників окремої садиби дала б змогу виявити основні статті доходів і витрат, визначити рівень окупності інвестицій, а також окреслити фактори, що впливають на економічну стабільність сільського туристичного господарства. Аналіз рентабельності також дозволив би оцінити ефективність використання наявних ресурсів, таких як земельні ділянки, житловий фонд та додаткові послуги, що надаються відвідувачам. Включення в дисертаційне дослідження оцінки рентабельності на основі конкретного прикладу сприяло б підвищенню практичної значущості роботи та дозволило б надати рекомендації щодо підвищення економічної ефективності діяльності суб'єктів сільського туризму.

3. У роботі дисертантом досліджено концептуальні засади вирішення екологічних проблем сільських територій за допомогою сільського туризму (підрозділ 3.2). Однак, у дослідженні відсутні розрахункові дані щодо фактичного екологічного стану сільських територій із розвинутим сільським зеленим туризмом у порівнянні з сільськими територіями, які не займаються туристичним бізнесом. Проведення відповідних розрахунків дозволило б об'єктивно виявити наявні позитивні чи негативні тенденції, спричинені веденням туристичної діяльності. Тобто порівняння екологічного стану територій, які займаються та не займаються сільським туризмом, дало б змогу визначити потенційні вигоди і ризики для довкілля та розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо покращення екологічної ситуації сільських територій.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Світлані Олегівні Махині ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 – Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Інна ЦВІГУН

Підпис
Членів

засвідчую.

секретар

А. Коберник